



STORTINGET

Representantforslag 25 S

(2024–2025)

fra stortingsrepresentantene Dag-Inge Ulstein, Kjell Ingolf Ropstad
og Hadle Rasmus Bjuland

Dokument 8:25 S (2024–2025)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Dag-Inge Ulstein, Kjell Ingolf Ropstad og Hadle Rasmus Bjuland om å sikre ideelle behandlings- plasser og mangfold i rusomsorgen

Til Stortinget

Bakgrunn

Mennesker med rusmiddelavhengighet har ofte en kompleks helsetilstand med både psykiske og somatiske utfordringer. De har behov for et tilpasset behandlingstilbud som tar hensyn til deres individuelle situasjon. Forslagsstillerne er bekymret for at det nå er en fare for at mange pasienter med disse utfordringene ikke lenger vil få den hjelpen de trenger.

Helse Sør-Øst RHF (HSØ) har gjennomført en anskaffelsesprosess for behandlingstilbud innen tverrfaglig spesialisert rusbehandling (TSB), som først ble forbeholdt ideelle aktører, men deretter trukket og lagt ut på nytt med åpning for kommersielle aktører.

Regjeringen har varslet en forebyggings- og behandlingreform med fokus på å styrke behandlingstilbudet. Dette er et viktig mål som forslagsstillerne støtter. Samtidig er forslagsstillerne bekymret for at regjeringens forslag til statsbudsjett for 2025 og manglende politiske signaler i anbudsprosessen i Helse Sør-Øst RHF nå fører til en storstilt nedbygging av behandlingsplasser.

Anbudsprosessen til Helse Sør-Øst RHF fører til at unike behandlingstilbud og viktige kompetansemiljøer forsvinner, noe som vil få dramatiske konsekvenser for

rusfeltet i Norges største helseregion. Rusfeltet trenger forutsigbare og tilstrekkelige politiske rammebetingelser som følges opp av departement og regionale helseforetak. Forslagsstillerne er bekymret for at dette ikke har blitt ivaretatt i denne anbudsprosessen, og at man nå mister enda mer mangfold i rusbehandlingen.

Forslagsstillerne mener det er problematisk at anbudsprosessen nå er gjenåpnet uten at det legges til flere behandlingsplasser. Når det ikke blir flere døgnbehandlingsplasser, vil dette i realiteten ikke gi et godt resultat for rusfeltet – tvert imot vil det fortsatt være et kaos som kan få alvorlige konsekvenser for både pasientene og helsevesenet. Når plasser forsvinner, kan det være for sent å bygge nye spesialiserte miljøer, og folk risikerer å falle utenfor. Faren ved at anbudsprosessen er gjenåpnet uten åpning for flere døgnbehandlingsplasser, er ikke bare at det er ideelle aktører som kan tape, men også at kommersielle aktører kan dumpe prisen for å vinne anbudet, ettersom pris fortsatt har høyest vekt i vurderingen. Dette vil kunne føre til en ytterligere forverring av tilbudet, da laveste pris ikke nødvendigvis gir best kvalitet på tjenestene.

Tall fra Folkehelseinstituttet (FHI) viser at andelen døgnplasser i private institusjoner synker, mens andelen polikliniske kontakter øker. Hvis ikke de små og store ideelle aktørene med sin brede og langvarige oppbygging av kompetanse og gode resultater brukes, er det et stort tap for de enkeltmenneskene det gjelder, men også for samfunnet som helhet. Det er derfor essensielt å sikre forutsigbare og tilstrekkelige rammebetingelser for rusfeltet. Dette inkluderer å gi tydelige signaler til helseforetakene om å prioritere rusbehandling og samarbeide med ideelle aktører.

Anbudsprosessene må fremme kvalitet og mangfold i behandlingstilbudet. En ensidig vektlegging av

pris kan føre til at viktige tilbud forsvinner. Anbudsrunden i Helse Sør-Øst gir grunn til bekymring når kvalitet kun vektes 40 prosent mot pris, som vektes 60 prosent. Konsekvensene av dette er en fortsatt nedbygging av behandlingsplasser, noe som er kritisk for mennesker som prøver å bli rusfrie. Det er en uavklart situasjon for mange aktører, men selv om anbudsprosessen er gjenåpnet, innser mange institusjoner at de står i fare for å måtte legges ned. Flere av disse tilbyr behandling til spesielt sårbare pasienter, uten at det finnes likeverdige tilbud i det offentlige. Tid, tillit og relasjonsbygging er avgjørende for mange som ønsker å bli rusfrie.

Forslagsstillerne mener det er viktig å sikre et likeverdig og mangfoldig behandlingstilbud, og er bekymret for at regjeringens forslag til statsbudsjett og anbudsprosessen i Helse Sør-Øst RHF ikke bidrar til dette.

Det er et økende behov for flere døgnbehandlingssplasser innen TSB for å kunne tilby rask og tilgjengelig hjelp til de som trenger det mest. For å sikre varig bedring er integrert ettervern avgjørende for å støtte personer i overgangen fra behandling til et selvstendig liv. Kjønnsdelt behandling kan være et viktig tiltak for å tilpasse tilbudet til ulike behov, spesielt med tanke på de ulike utfordringene menn og kvinner kan stå overfor i rusbehandling. Forslagsstillerne mener videre at kvalitet på behandlingen bør prioriteres over kostnad, da det er viktig å tilby et solid behandlingsgrunnlag for å redusere risikoen for tilbakefall. Et mangfold i behandlingstilbudet, med både små og store institusjoner, gir rom

for mer individuelle løsninger, mens god geografisk spredning sikrer at folk får tilgang til nødvendige tjenester uavhengig av hvor de bor. Dette vil bidra til en mer helhetlig og tilgjengelig rusomsorg i Norge.

Forslagsstillerne mener det trengs en grundig vurdering av anbudsprosessene. En forlengelse av eksisterende avtaler vil gi nødvendig tid til å gjennomføre en utfyllende anbudsrunde som ivaretar disse hensynene. En tilleggsanskaffelse på minst 150 plasser vil sikre at viktige behandlingssplasser opprettholdes, og at sårbare grupper får den hjelpen de trenger.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

1. Stortinget ber regjeringen instruere Helse Sør-Øst RHF om å gjennomføre en tilleggsanskaffelse som sikrer en økning på minst 150 rusbehandlingssplasser, hvor disse plassene skal forbeholdes ideelle aktører.
2. Stortinget ber regjeringen instruere Helse Sør-Øst RHF om å forlenge eksisterende avtaler med ideelle aktører innen rusbehandling frem til en tilleggsanskaffelse, som vektlegger kvalitet og sikrer et mangfoldig behandlingstilbud, er gjennomført våren 2025.

21. november 2024

Dag-Inge Ulstein

Kjell Ingolf Ropstad

Hadle Rasmus Bjuland

